

Studieplan Klinische psychologie II

1. Conceptuele deel

CIVAS biedt twee cursussen aan over Klinische psychologie, te weten deel I en deel II. De studies zijn als studiepakket te volgen, maar worden ook los aangeboden. De cursus *Klinische psychologie II* behandelt de psychische problematiek bij drang, dwang en psychose.

De cursus is bedoeld voor mensen die vanuit beroepsmatige of persoonlijke interesse meer van klinische psychologie en problematisch gedrag willen weten. De lesstof is van direct nut voor therapeuten, hulpverleners, vrijwilligers, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, coaches, counselors, personeelsfunctionarissen, enzovoorts. Ook is de cursus geschikt voor iedereen die meer van de eigen of van andermans psychische problemen wil begrijpen.

De student krijgt eerst een zorgvuldige uitleg van de aard en de werking van menselijk gedrag. Hij leert wat normale en abnormale reacties zijn en hoe hij problematisch gedrag herkent. Vervolgens legt de cursus uit hoe verschillende stoornissen met betrekking tot drang, dwang en psychose ontstaan, verlopen en behandeld worden volgens de klinische psychologie. Ter ondersteuning van het leerproces worden vele praktijkvoorbeelden geanalyseerd.

Heeft de student de cursus afgerond, dan heeft hij een gedegen inzicht in menselijk gedrag. Hij weet hoe seksuele stoornissen, conversie- en dissociatiestoornissen, eetstoornissen, dwangstoornissen, psychotische stoornissen en verslavingen tot problematisch of pathologisch gedrag kunnen leiden en hoe klinische psychologie oplossing kan bieden.

Er zijn geen harde voorwaarden voor de toelating; er is geen specifieke vooropleiding vereist. Minimaal havo- of mbo-denkniveau is wenselijk.

2. Contextuele deel

De cursus *Klinische psychologie II* is een thuisstudie. Hierdoor worden er geen eisen aan de leeromgeving gesteld. De opleiding bestaat uit 10 lessen. De studielast bedraagt 5 uur per week en de studieduur is 6 maanden. De totale studielast van de opleiding is 132 uur, bestaande uit 78 uur zelfstudie, 52 uur online contact en 2 uur voor het examen. Het leerresultaat wordt formatief getoetst middels huiswerkvragen (multiple choice) en een afsluitend examen (multiple choice).

3. Contentuele deel

De lesstof bevat de onderstaande hoofdstukindeling.

Les 1: Inleiding in de klinische psychologie

1. Wat is klinische psychologie
2. Onderverdelingen van problematisch gedrag
3. Onderverdeling in manieren van reageren op problemen
4. Het theoretisch kader

Les 2: Seksuele disfuncties en stoornissen

1. Algemeen seksueel gedrag
2. Seksuele disfuncties
3. Seksuele stoornissen

Les 3: Conversie- en dissociatiestoornissen

1. Conversiestoornissen
2. Dissociatiestoornissen
3. Recente inzichten met betrekking tot dissociatie
4. De theatrale persoonlijkheidsstoornis

Les 4: Anorexia nervosa

1. Wat is anorexia nervosa
2. Stellen van de diagnose
3. Achtergronden en ontstaansredenen
4. Het moment dat anorexia uit de hand loopt
5. Lijnen als oplossing voor het probleem
6. Onderzoek
7. Behandeling van anorexia nervosa

Les 5: Netheid¹ en precisiedwang – deel 1

1. Wat zijn netheid- en precisiedwang
2. Voorbeelden van netheidswang
3. Voorbeelden van precisiedwang
4. De grote lijnen
5. Continue negatieve feedback
6. Overmatige, onredelijke kritiek als oorzaak van precisiedwang

Les 6: Netheid- en precisiedwang – deel 2

1. De hiërarchische structuur van menselijke activiteit
2. De hiërarchische structuur van handelen gaat verloren
3. Het desintegratiesyndroom
4. Hoe ontstaat het desintegratiesyndroom
5. De repertoiredeficiëntie bij netheid- en precisiedwang
6. Therapie bij netheid- en precisiedwang

Les 7: Schizofrenie en andere psychotische stoornissen

1. Wat is schizofrenie
2. Ontstaan van schizofrenie
3. Vormen van schizofrenie
4. Symptomen van schizofrenie
5. Interpretatie van schizofrene symptomen
6. Predisponerende factoren
7. Behandeling

Les 8: Waanstoornissen

1. Wat is een waanstoornis
2. Wat zit er achter een waan
3. Kenmerken van een waanstoornis
4. Verschillen tussen waanstoornis en schizofrenie
5. De paranoïde persoonlijkheidsstoornis
6. Therapie

Les 9: Verslavingen deel 1 – algemeen en alcohol

1. Wat is een verslaving
2. Hoe ontstaat verslaving
3. Waarom is de een gevoelig voor verslaving en de ander niet
4. Onthoudings- en ontweningsverschijnselen
5. Alcoholisme

Les 10: Verslavingen deel 2 – drugs en sekten

1. Drugsverslaving
2. De persoonlijkheid achter een drugsverslaving
3. Ontwikkelingsstoornis
4. Behandeling
5. Lidmaatschap van een sekte
6. De persoonlijkheid achter een sektelid
7. Uittreding

De opleiding behandelt de volgende leerdoelen:

- de student heeft kennis van het werkveld van de klinische psychologie
- de student heeft kennis van de basisbegrippen binnen de klinische psychologie
- de student heeft kennis van de verschillende onderverdelingen van menselijk gedrag
- de student heeft kennis van de factoren waardoor de manier van reageren wordt beïnvloed
- de student heeft kennis van algemeen seksueel gedrag, oorzaken van verminderd seksueel functioneren en de kenmerken en behandeling van verschillende seksuele disfuncties en stoornissen
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van conversie- en dissociatiestoornissen

- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van de eetstoornis anorexia nervosa
- de student heeft kennis van de hiërarchische structuur van het menselijk handelen en hoe deze verloren gaat, desintegratie en repertoiredeficiënties
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van netheid- en precisiedwang
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van schizofrenie en andere psychotische stoornissen
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken, onthoudings- en ontweningsverschijnselen en behandeling van lichamelijke en psychologische verslavingen

De opleiding dekt de onderstaande hbo-kerncompetenties af:

I Brede professionalisering

De student wordt aantoonbaar toegerust met actuele kennis die aansluit bij recente (wetenschappelijke) kennis, inzichten, concepten en onderzoeksresultaten, teneinde zich te kwalificeren voor:

- het zelfstandig kunnen uitvoeren van de taken van een beginnende beroepsbeoefenaar;
- de verdere professionalisering van de eigen beroepsuitoefening c.q. het beroep.

1 De student beschikt over relevante wetenschappelijke kennis op het gebied van:

1.1 Gedragswetenschap

- Traditionele onderverdeling van problematisch gedrag in neuroses, psychoses en psychopathie
- Onderverdeling van problematisch en pathologisch gedrag volgens Millon
- Gedetailleerde onderverdeling van de DSM
- Normale reacties op problemen
- Abnormale reacties op problemen
- Interactie tussen gedragsrepertoire en omstandigheden/bestaans aantasting
- Fundamentele repertoiredeficiënties

1.2 Seksuele disfuncties en stoornissen

- Algemeen seksueel gedrag
- Verstoringen van het seksuele verlangen, de seksuele opwinding en het orgasme
- Seksuele pijnproblemen
- Oorzaken van verminderd seksueel functioneren
- Kenmerken en oorzaken van seksuele stoornissen
- Behandeling van seksuele stoornissen

1.3 Conversie- en dissociatiestoornissen

- Motorische, zintuigelijke en viscerale klachten bij conversiestoornissen
- Kenmerken en oorzaken van conversiestoornissen
- Kenmerken en oorzaken van dissociatiestoornissen
- Theatrale persoonlijkheidsstoornis
- Behandeling van conversie- en dissociatiestoornissen

1.4 Eetstoornissen

- Kenmerken en oorzaken van anorexia nervosa
- Zwakke identiteit in relatie tot eetproblemen
- Functies van lijnen en voedselweigering
- Kenmerken en oorzaken van boulimia nervosa
- Behandeling van anorexia nervosa

1.5 Dwangstoornissen

- Dwang als reactie op bestaans aantasting
- Dwang in relatie tot continue negatieve feedback
- Hiërarchische structuur van menselijke activiteit
- Verloren gaan van hiërarchische structuur
- Ontwikkeling van dwangmatig gedrag van herhaling tot ritualisering
- Gedragsregulatie, gerichtheidsverlies en desintegratie
- Repertoiredeficiëntie bij netheid- en precisiedwang
- Kenmerken en oorzaken van netheidswang
- Kenmerken en oorzaken van precisiedwang
- Behandeling van netheid- en precisiedwang

1.6 Psychotische stoornissen

- Kenmerken en oorzaken van schizofrenie
- Vormen van schizofrenie
- Interpretatie van schizofrene symptomen
- Desintegratie als gevolg van gerichtheidsverlies
- Predisponerende factoren
- Kenmerken en oorzaken van waanstoornissen
- Paranoïde persoonlijkheidsstoornis
- Behandeling van psychotische stoornissen

1.7 Verslavingsstoornissen

- Lichamelijke en psychologische verslaving
- Ontstaan van een verslaving
- Gedragsbepaling
- Onthoudings- en ontweningsverschijnselen
- Kenmerken en oorzaken van alcoholverslaving
- Behandeling van alcoholverslaving

- Kenmerken en oorzaken van heroïneverslaving
- Persoonlijkheid achter een drugsverslaving
- Ontwikkelingsstoornissen in relatie tot drugsverslaving
- Functies van drugsverslaving
- Behandeling van drugsverslaving

II Probleem- en vraaggericht werken

Het zelfstandig definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk op basis van relevante kennis en (theoretische) inzichten, het ontwikkelen en toepassen van zinvolle (nieuwe) oplossingsstrategieën en het beoordelen van de effectiviteit hiervan.

1 Hulpvraag

- 1.1 De student kan de hulpvraag achterhalen.
- 1.2 De student herkent belangrijke informatie.
- 1.3 De student kan in overleg beoordelen aan welke hulpvraag en met wie de cliënt het best kan werken.
- 1.4 De student maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken tijdens de probleeminventarisatie.
- 1.5 De student kan bestaansaanraking in kaart brengen en bespreekbaar maken.
- 1.6 De student houdt rekening met belangrijke persoonlijke waarden van de cliënt.

2. Conclusies trekken en consequenties inschatten

- 2.1 De student trekt op basis van informatie van de cliënt realistische conclusies en onderbouwt de redenering met feiten.
- 2.2 De student schat de capaciteiten, ontwikkelingsleeftijd en (on)mogelijkheden van de cliënt goed in.
- 2.3 De student kan op basis van informatie van de cliënt suggesties doen over mogelijke werkzame interventies.
- 2.4 De student benoemt de consequenties van verschillende uitkomsten en de voor- en nadelen van mogelijke interventies.

3 Hulpverleningstraject

- 3.1 De student kan advies geven over een passend traject.
- 3.2 De student kan inschatten wanneer en waarnaar doorverwijzing nodig is.
- 3.3 De student kan effectief samenwerken met andere hulpverleners en heeft inzicht in de verschillende fasen van het hulpverleningstraject.